

(ПРОЕКТ)

**МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПОВІТРЯНИХ СИЛ
ІМЕНІ ІВАНА КОЖЕДУБА**

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

“ВІЙСЬКОВА КІБЕРНЕТИКА ТА УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКАМИ”

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

за спеціальністю: 253 Військове управління (за видами збройних сил)

**галузі знань: 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного
кордону**

**ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ Харківського
національного університету Повітряних Сил імені
Івана Кожедуба
Голова вченої ради**

(Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 2021 р.)

**Освітньо-наукова програма вводиться в дію з
____.____.20____**

**Начальник Харківського національного
університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба**

Наказ № ____ від “ ____ ” _____ 2021 р.

**Х а р к і в
2 0 _ _**

**ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми**

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Ступінь вищої освіти	доктор філософії
Галузь знань	25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону
Спеціальність	253 Військове управління (за видами збройних сил)

Міністерство оборони України

ПОГОДЖЕНО

Директор Департаменту військової освіти і науки
Міністерства оборони України

. .20__

Розроблено і внесено

Керівник розробки

професор кафедри тактики зенітних ракетних
військ Харківського національного університету
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
Заслужений працівник освіти України
доктор військових наук, професор

Сергій ЯРОШ

“_____” _____ 2021 р.

ПЕРЕДМОВА

Проект розроблено робочою групою Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба у складі:

Володимир МАЛЮГА – начальник кафедри тактики зенітних ракетних військ Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба доктор військових наук старший науковий співробітник;

Сергій ЯРОШ – професор кафедри тактики зенітних ракетних військ Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба Заслужений працівник освіти України доктор військових наук професор;

Андрій ТРИСТАН – начальник науково-дослідного управління Наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба доктор технічних наук старший науковий співробітник;

Олександр ОЛЕКСЕНКО – ад'юнкт науково-організаційного відділу Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

директора Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України _____;

начальника Воєнно-наукового управління Генерального штабу Збройних Сил України _____;

начальника Воєнно-наукового відділу штабу Командування Повітряних Сил Збройних Сил України _____.

1. Профіль освітньо-наукової програми зі спеціальності 253 “Військове управління (за видами збройних сил)”

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба Кафедра тактики зенітних ракетних військ
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Доктор філософії у галузі “Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону” за спеціальністю “Військове управління (за видами збройних сил)”
Офіційна назва освітньої програми	Військова кібернетика та управління військами
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 45 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	Освітньо-наукова програма акредитується вперше
Цикл / рівень	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA третій цикл, QF-LLL – Level 8
Передумови	наявність ступеня магістра. Умови вступу визначаються “Правилами прийому до ад’юнктури Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба”, затвердженими вченою радою ХНУПС
Мова викладання	українська
Термін дії освітньої програми	за результатами акредитації, до впровадження стандарту вищої світи
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/science-scientific-technical-activity/training-of-scientific-personnel/postgraduate-training-research-programs/educational-and-scientific-program-253-2020.pdf
2 – Мета освітньої програми	
Метою освітньо-наукової програми є підготовка фахівців вищої кваліфікації в галузі воєнних наук, національної безпеки, безпеки державного кордону для потреб науки, Збройних Сил, Повітряних Сил Збройних Сил України та сфери вищої освіти	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність)	Об’єктом програми є функціонування, взаємодія та розвиток систем військового призначення вплив начальників і підлеглих, створення та розвиток

	<p>знакових систем.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області – категорії, поняття, концепції, принципи теорії воєнного мистецтва, теорії управління військами, теорії будівництва збройних сил, теорії військового навчання та виховання, теорії воєнної економіки, теорії тилу збройних сил, теорії логістичного забезпечення військових формувань, воєнної історії та їх використання для пояснення закономірностей суспільних відтворювальних процесів у їх взаємозв'язку і взаємозалежності.</p> <p>Методи, методики та технології наукового пізнання – аналізу і синтезу, загально-логічні, емпіричні, теоретичні методи наукового пізнання, методи дослідження операцій, моніторингу, аналітичної обробки інформації та інтерпретації інформації, забезпечення вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень, вимірювання та експерименту.</p> <p>Інструменти та обладнання – інформаційно-аналітичні інструменти, системи підтримки прийняття та реалізації управлінських рішень, спеціальне програмне забезпечення, засоби імітаційного моделювання, навчальні автоматизовані системи управління, електронні бази даних, інтернет-ресурси; польова матеріально-технічна база; сучасні зразки озброєння та військової техніки</p>
<p>Орієнтація освітньої програми</p>	<p>Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії.</p> <p>Програма спрямована на підготовку фахівців вищої кваліфікації (теоретиків та експериментаторів) у галузі дослідження теоретичних основ воєнної науки та теорії воєнного мистецтва, проблем організації управління військами (силами), обґрунтування за допомогою методів кібернетики раціональних рішень щодо підвищення боєготовності та ефективності застосування військ (сил), комплексів (зразків) озброєння та військової техніки (ОВТ), для потреб Збройних Сил, Повітряних Сил Збройних Сил України, інших військових формувань з урахуванням сумісності зі ЗС країн-членів НАТО</p>
<p>Основний фокус</p>	<p>Дослідження в галузі воєнних наук, національної</p>

<p>освітньої програми та спеціалізації</p>	<p>безпеки, безпеки державного кордону. Основними напрямками досліджень є: система знань про мир, війну та військо. Складові цієї системи, їх виникнення, становлення та розвиток, взаємозв'язки; дослідження закономірностей збройної боротьби, їх взаємозв'язків із загальними законами війни; дослідження характеру і змісту сучасних операцій (бойових дій), організації їх всебічного забезпечення; обґрунтування способів підготовки і ведення операцій (бойових дій) частин і з'єднань Повітряних Сил; удосконалення управління військами (силами) у сучасних операціях (бойових діях); дослідження основ сучасного бою, характеру і взаємозв'язку різних видів, форм і способів бойових дій підрозділів, частин і з'єднань Повітряних Сил, спеціальних військ і логістики Збройних Сил, з урахуванням впливу на них засобів збройної боротьби; дослідження бойових можливостей підрозділів, частин та з'єднань Повітряних Сил, спеціальних військ і логістики Збройних Сил; теоретичні основи побудови та застосування систем управління військами, комплексами (зразками) озброєння та військової техніки Збройних Сил та інших силових структур; тактико-технічне обґрунтування побудови систем управління військами, комплексами (зразками) ОВТ Повітряних Сил: теорія, моделі, алгоритми функціонування; розвиток теорії і розробка методів дослідження операції і оцінки ефективності бойових дій угруповань військ (сил), процесів їх підготовки та ведення; розвиток інформаційних основ управління військами. Методи і алгоритми побудови та оцінка ефективності, засобів інформаційного забезпечення АСУ Повітряних Сил, у тому числі систем зв'язку; методологічні і організаційні основи створення та бойового застосування автоматизованих систем управління військами (озброєнням) та систем зв'язку.</p>
---	---

	Ключові слова: збройна боротьба, операції, бойові дії, бій, управління військами (силами), Повітряні Сили, авіація, зенітні ракетні війська, радіотехнічні війська, бойові можливості, забезпечення бойових дій, логістика, системи управління військами, інформаційні основи управління військами (озброєнням), дослідження операцій, оцінка ефективності бойових дій, тактико-технічне обґрунтування
Особливості програми	Підготовка фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 253 “Військове управління (за видами збройних сил)” спрямована на конкретний напрямок досліджень, обраний тим, хто навчається, і в якому передбачається отримання нових наукових результатів. Переважною сферою реалізації наукових результатів є організація та здійснення управління протиповітряною обороною та застосуванням авіаційної компоненти Збройних Сил України
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Науково-педагогічні та наукові посади у вищих військових навчальних закладах, наукових установах та органах військового управління
Подальше навчання	Навчання впродовж життя для вдосконалення в науковій та професійній сферах діяльності, в тому числі і у споріднених галузях знань: здобуття наукового ступеня доктора наук; здобуття оперативного-тактичного (оперативного) та оперативного-стратегічного (стратегічного) рівнів військової освіти; підвищення кваліфікації; освітні (освітньо-наукові) програми, дослідницькі гранти, що містять додаткові освітні компоненти
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Наукове керівництво, підтримка наукового керівника, підтримка та консультування з боку представників академічної спільноти університету, більш досвідчених ад’юнктів та технічних працівників. Лекційні курси, семінари, консультації, самопідготовка у бібліотеці та на основі інтернету, проектна робота та індивідуальні консультації. При викладанні освітніх компонентів основна увага

	<p>приділяється висвітленню тих питань, які не входять до стандартних підручників бакалаврського і магістерського освітніх рівнів, а також тим дослідженням, які є актуальними в масштабі міжнародного наукового середовища. Особливу вагу має залучення ад'юнктів до самостійної роботи, ознайомлення їх з результатами сучасних досліджень з першоджерел (як правило, наукових статей та оглядів у провідних міжнародних фахових виданнях), вироблення навичок самостійної пошукової роботи з науковою літературою з використанням баз даних наукових публікацій. Педагогічна (наукова) практика є обов'язковим компонентом даної освітньо-наукової програми</p>
Оцінювання	<p>Письмові та усні екзамени та заліки з дисциплін освітньої складової, семінари й наукові звіти з оцінюванням досягнутого, захист дисертаційної роботи за участі інших науковців</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>Здатність продукувати нові ідеї, виявляти та розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, застосування методології наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення</p>
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК1	<p>Здатність застосовувати абстрактне мислення, аналіз та синтез, загальнонаукові (філософські) підходи для формування системного наукового світогляду, професійної етики, загального культурного кругозору</p>
ЗК2	<p>Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел</p>
ЗК3	<p>Здатність представляти та обговорювати результати своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також в повному обсязі розуміти іншомовні наукові тексти з військового управління</p>

ЗК4	Здатність в усній та письмовій формі презентувати результати власного наукового дослідження, застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності, організовувати та проводити навчальні заняття, управляти науковими проектами та/або складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєструвати права інтелектуальної власності
ЗК5	Здатність здійснювати педагогічну та/або наукову діяльність в вищому навчальному закладі.
ЗК6	Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності
Професійні компетентності за спеціальністю (ПКс)	
ПКс1	Глибинні знання теоретичних основ військового управління, зокрема оволодіння термінологією, засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем з врахуванням європейської та євроатлантичної інтеграції України, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за даною спеціальністю
ПКс2	Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері військового управління за видами збройних сил та дотичних до нього міждисциплінарних напрямках з воєнних наук, національної безпеки, безпеки державного кордону та суміжних галузей.
ПКс3	Здатність до розроблення науково-обґрунтованих рекомендацій щодо здійснення та вдосконалення військового управління з урахуванням передових практик країн-членів НАТО
ПКс4	Здатність інтерпретувати результати проведених експериментів та брати участь у дискусіях із досвідченими науковцями в галузі військового управління стосовно наукового значення та потенційних наслідків отриманих результатів
ПКс5	Здатність застосовувати та удосконалювати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності
ПКс6	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі військового управління, застосовувати сучасні методології,

	методи та інструменти педагогічної та наукової діяльності за фахом
Професійні компетентності за вибором (ПКв1...ПКв7)	
7 – Програмні результати навчання	
Загальна підготовка (РНз)	
РНз1	Демонструвати філософську і методологічну культуру, науковий і гуманістичний світогляд на основі знань сутності, змісту і теоретико-методологічних засад філософських концепцій науки, головних проблем і принципів теорії пізнання
РНз2	Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних фахових наукових виданнях
РНз3	Вміти ідентифікувати наукові та практичні проблеми у воєнній сфері, глибоко розуміти загальні принципи та методи воєнних наук, національної безпеки, безпеки державного кордону, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів та у викладацькій практиці
РНз4	Володіти вміннями та навичками з питань організації і форм здійснення освітнього процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання навчальних дисциплін
РНз5	Демонструвати прихильність до етичних зобов'язань та етики поведінки в наукових дослідженнях
Професійна підготовка за спеціальністю (РНс)	
РНс1	Мати передові концептуальні та методологічні знання в сфері військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички. Спроможність застосовувати ці знання та навички

	для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій
PHc2	Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми
PHc3	Розробляти, удосконалювати та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері військового управління та дотичних міждисциплінарних напрямках
PHc4	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми у сфері військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів з дотриманням норм академічної етики і врахуванням європейської та євроатлантичної інтеграції України, соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів
Професійна підготовка за вибором (PHv1...PHv7)	
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	До реалізації програми залучаються висококваліфіковані та професійно підготовлені науково-педагогічні та наукові працівники Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба та Наукового центру Повітряних Сил, представники Генерального штабу та Повітряних Сил Збройних Сил України
Матеріально-технічне забезпечення	Ад'юнктам надається безоплатний доступ до всіх ресурсів навчального середовища Харківського національного університету Повітряних Сил та

	<p>Наукового центру Повітряних Сил: аудиторного фонду; навчальних бібліотек; центру імітаційного моделювання; інформаційно-обчислювального центру; навчальних командних пунктів; тренажерів; спеціалізованих аудиторій; класів ПЕОМ. Для організації дозвілля та активного відпочинку ад'юнкти мають вільний доступ до спорткомплексу, спортивних майданчиків, басейну, клубу.</p> <p>Виплачується компенсація за піднайом житла</p>
<p>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</p>	<p>Бібліотеки Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба забезпечені науковими фаховими періодичними виданнями відповідного профілю в друкованому та електронному вигляді. Бібліотека університету надає вільний доступ здобувачам вищої освіти та співробітникам університету до електронних ресурсів Національних бібліотек України, бібліотек провідних ЗВО та НУ України (http://www.hups.mil.gov.ua/biblioteka-hups/internet-resursi-vilnogo-dostupu/), до міжнародних наукометричних баз даних періодичних наукових видань Scopus, ScienceDirect та Web of Science (http://www.hups.mil.gov.ua/biblioteka-hups/).</p> <p>Впроваджено систему автоматизації “УФД Бібліотека”. Інформація про освітньо-наукову програму, навчальний план, силабуси нормативних освітніх компонентів, а також порядок організації освітньої та наукової діяльності в університеті розміщена на офіційному сайті Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (http://www.hups.mil.gov.ua/). Там же розміщена інформація про структурні підрозділи університету, правила прийому та контактна інформація. Освітньо-наукова програма, навчальний план та програми навчальних дисциплін, а також повний збірник силабусів нормативних і вибіркового освітніх компонентів ОНП зброшуровані в збірники, які зберігаються в бібліотеці ДСК університету. Лекційні матеріали (тексти лекцій та презентації) та робочі програми навчальних дисциплін зберігаються на кафедрі тактики зенітних ракетних військ і доступні ад'юнктам за запитом.</p> <p>Ад'юнкти на території ХНУПС мають вільний</p>

	доступ до мережі Інтернет та університетської мережі дистанційного навчання Moodle (http://moodle.hups.mil.gov.ua)
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Здійснюється відповідно до договорів, угод та меморандумів про наукову та науково-технічну співпрацю із закладами вищої освіти та науковими установами України
Міжнародна кредитна мобільність	Міжнародна кредитна мобільність та міжнародне освітнє і науково-технічне співробітництво ВВНЗ забезпечується відповідно до підписаних міжнародних договорів (угод) Допускається з дотриманням встановлених законодавством України вимог щодо збереження державної таємниці
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	На підставі вимог законодавства в сфері вищої освіти та у разі укладання міжнародних договорів (угод) із дотриманням режиму секретності

2. Перелік компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, практики)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК1	Філософські проблеми наукового пізнання	2	Екзамен
ОК2	Педагогіка та психологія вищої школи	3	Залік
ОК3	Іноземна мова	8	Екзамен
ОК4	Методологічні основи наукових досліджень	3	Залік
ОК5	Освітній процес, методична та наукова робота у вищій військовій школі	2	Залік
ОК6	Академічне письмо	1	Залік
ОК7	Військове управління (за видами збройних сил)	10	Екзамен
ОК8	Педагогічна (наукова) практика	4	Залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент		33	
Вибіркові компоненти ОП			
Загальний обсяг вибірових компонент		12	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		45	

2.2. Структурно-логічна схема освітньо-наукової програми “Військова кібернетика та управління військами”



